

Å legge døden på is

Annelin Eriksen

Evighetsmennesket. Om teknologi, vitenskap og udødelighet

Oslo: Universitetsforlaget, 2023

167 s.

ISBN: 9788215065151

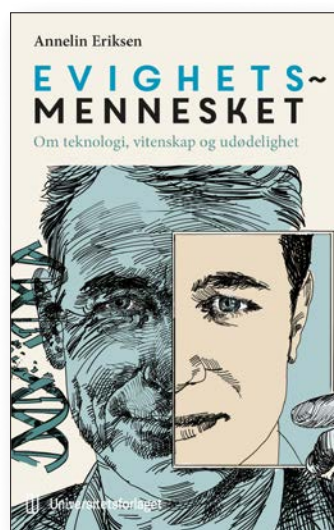
Michael 2024; 21: 131–132

doi:10.5617/michael.10963

Stadig flere sykdommer kan behandles. Dette har skapt behov og forventninger; det moderne mennesket bøyer ikke hodet og aksepterer sin helseskjebne. Sykdom og funksjonssvikt er mulig å forhindre og reparere. Slik gis næring til forestillingen om at det umulige er mulig. Og her finnes spiren til tanken om en ny, sekulær form for udødelighet.

Dette er perspektivet sosialantropologen Annelin Eriksen anlegger i boka om evighetsmennesket. Hun trer åpent inn i verdenen til *transhumanistene*, de som antar at det er mulig å transcendere dagens begrensninger for liv, og at det bare er et spørsmål om tid før mennesket har løst dødens gåte. Det er både spennende og skremmende å leve seg inn i denne verdenen. To av kapitlene handler om nedfrysing av mennesker (*kryonisering*). Beskrivelser og fotografier av nitrogentanker der de ekstreme teknologioptimistenes kroppar ligger og flyter, gjerne flere i samme tank, inngår et visst ubehag. Ekstra utfordrende ble det indre bildet av nitrogentankene som bare inneholder hoder.

At enkelte har valgt å satse utelukkende på hodet, er i tråd med et annet trekk ved transhumanismen, nemlig at alt som utgjør et menneske, kan

spores til og er lagret i hjernen. De som velger halshugging og nedfrysing av hodet, ser for seg at hodet kan forbindes med en «perfekt» silikon kropp en gang i fremtiden.

Man drømmer om maskiner som er like intelligente som mennesket. Eriksen viser hvordan arbeidene til pionerer innen kunstig intelligens, som John von Neumann (1903–1957) og Alan Turing (1912–1954), og dagens forskning i Silicon Valley eller det amerikanske forsvarsdepartementets forskningsenhet DARPA bygger på ideen om at den menneskelige intelligens – og bevissthet – i prinsippet er mulig å gjenskape i maskiner. Forestillingen om at det er mulig å skape bevissthetskloner (*mind clones*), passer godt med tanken om at det er tilstrekkelig å fryse ned hjernen, alt som utgjør et menneske er lagret her.

Teknologi og vitenskap blir skapt av og skaper kulturelle forestillinger. Sekulariseringen er et fremtredende trekk ved den moderne vestlige kulturen. Tradisjonell religion er på vikende front. For mange har en verdslig humanisme overtatt religionens plass, og troen på vitenskapen kan minne om en sekulær religion: «Vitenskapen lover en slags evig fremgang som strekker seg mot evigheten, men forståelsen av denne evigheten er materiell, ikke åndelig», skriver Eriksen (s. 146).

Kanskje ligger noe av kilden til transhumanismen i savnet av religionens lovnad om evig liv, som i den moderne kulturen må festes i vitenskap. Forbindelsen til religiøse sekter i USA og Russland er interessant, og kanskje er ikke avstanden mellom vitenskap og religion så stor likevel.

Det finnes ikke statistikk over hvem som lar seg nedfryse, men Eriksen skriver at den typiske transhumanist er mann, singel og høyt utdannet. Og, må det nok legges til, har betalingsevne.

Boka til Eriksen er vel verdt å lese. Jeg tror ikke det foreligger andre bøker om temaet på norsk, men viktigere er det at den får frem hvordan ideen om evighetsmennesket henger sammen med en kultur vi alle er en del av.

Berit Horn Bringedal
berit.bringedal@lefo.no

Berit Horn Bringedal er sosiolog, dr.polit. og arbeider som seniorforsker i Legeforskningsinstituttet.